

III. TEORIE MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

Teorie mezinárodního obchodu

? Proč se země zapojují do mezinárodního obchodu?

1. Rozdíly v nabídce jednotlivých zemí
2. Rozdíly v poptávce
3. Využívání úspor z rozsahu

Vývoj teorií mezinárodního obchodu

- **Merkantilismus** (Mun): aktivní saldo zahraničního obchodu = omezování MO

- Hume: mechanismus toku drahých kovů
- **Klasické teorie**: absolutní (Smith), komparativní (Ricardo) výhody
- + Rozpracování Ricardovy teorie

Modely mezinárodního obchodu

1. **Ricardo**: idea komparativní výhody, 1VF(práce), nevysvětluje rozdělení příjmů
2. **Model specifických faktorů**: práce X specifické VF, vysvětluje rozdělení příjmů
3. **Heckscher-Ohlin**: přesun VF mezi odvětvími
4. **Standardní**: zobecnění předchozích

Absolutní x komparativní výhoda

- **AV** = schopnost produkovat jednotku s méně jednotkami práce než v zahraničí, porovnání produktivity

X

- **KV** = porovnání nákladů obětované příležitosti
- Struktura MO: dle komparativních výhod, ne absolutních

1. Ricardiánský model

- Založen na technologických rozdílech mezi zeměmi → rozdíly v produktivitě práce

- Produktivita práce:

	ČR	EU
sýr	10	20
víno	15	10

- Bez obchodu: 30A, 25B
- Obhajoba svobodného obchodu (mezinárodní dělba práce → růst produkce)
- S obchodem: 40A, 30B

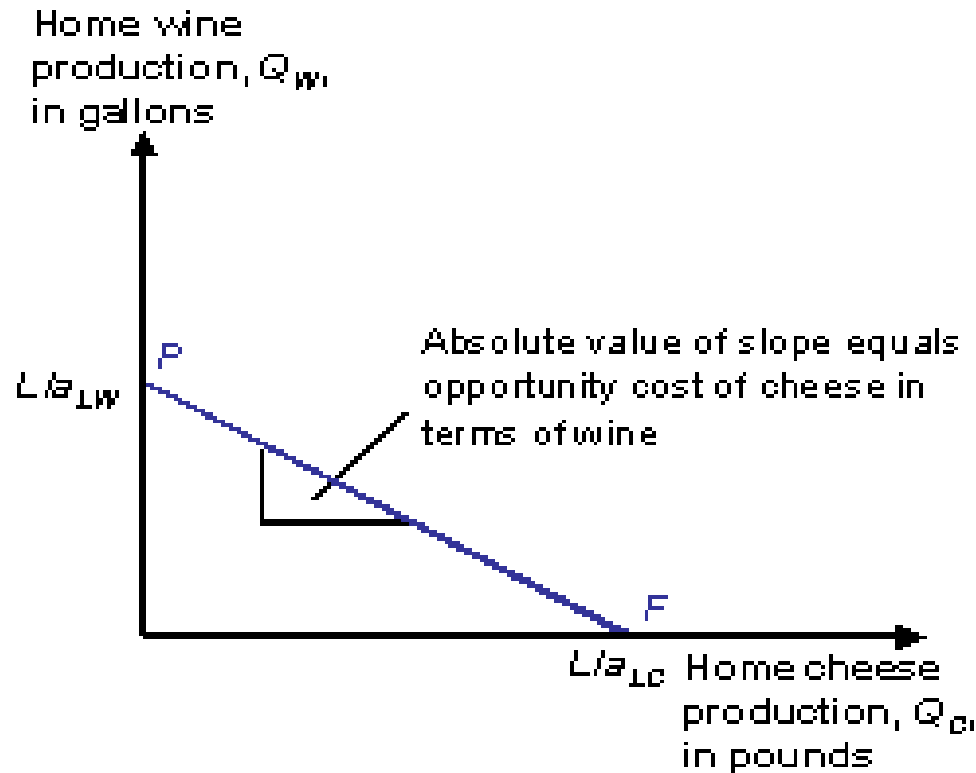
Předpoklady modelu

- Jediný VF = práce
- 2 statky, 2 země
- Nabídka práce je fixní (plná zaměstnanost, L je imobilní mezi zeměmi)
- Země se liší v produktivitě práce
- Konstantní výnosy z rozsahu
- Dokonalá konkurence

Hranice výrobních možností a relativní ceny

- PPF znázorňuje rŕz.kombinace 2 statkŕ, které mohou bŕt v ekonomice maximálnĕ vyprodukovány:
- $a_{LC} * QC + a_{LW} * QW = L$
- a_{LC} ... pracovní náročnost výroby sýra
- a_{LW} ... pracovní náročnost výroby vína
- a_{LC}/a_{LW} ... náklady obĕtované příležitosti u produkce sýra (domácí země)

Hranice výrobních možností

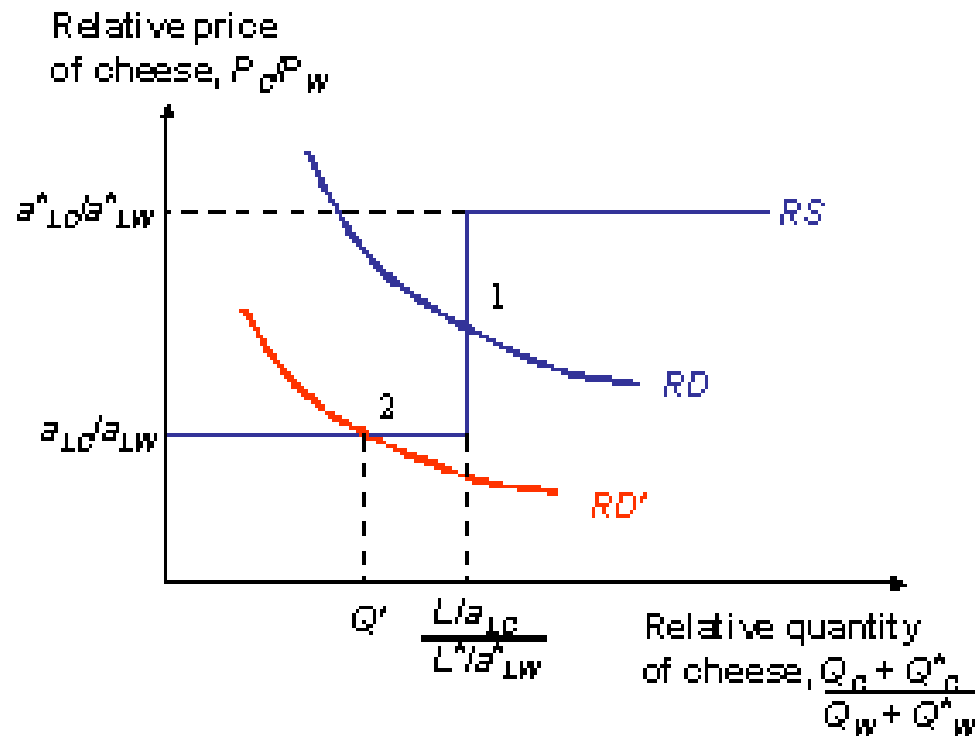

Stanovení relativních cen

- **Autarkie (bez MO):** relativní ceny determinovány relativní pracovní náročností jednotky statku (a_{LC}/a_{LW})
- **S MO:** porovnávání relativní ceny statku v obou zemích
- Relativní nabídka (poptávka) = množství sýra nabízeného (poptávaného) za jednotku vína

Světová relativní nabídka a poptávka

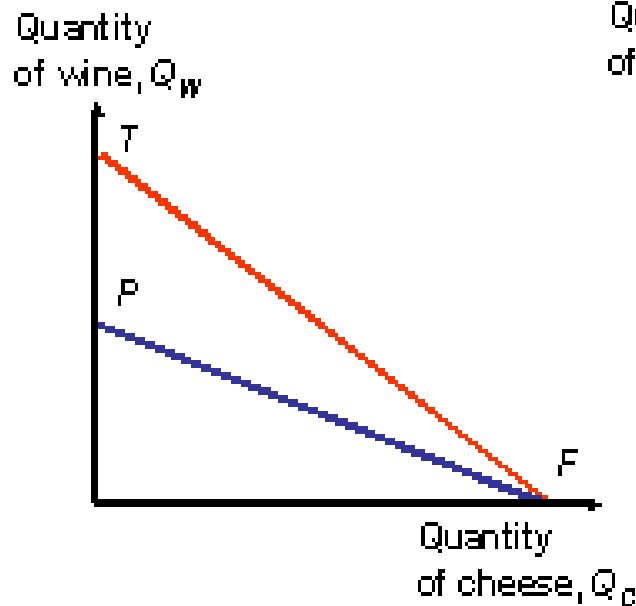

Přínosy z realizace obchodu

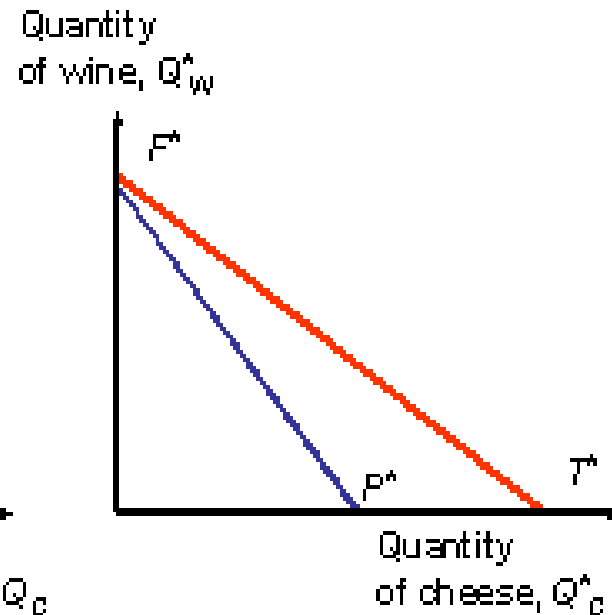

- **Přínos z mezinárodní specializace:**
 1. **obchod jako nepřímá metoda výroby:** domácí ekonomika produkuje sýr a víno nakoupí za prodaný sýr
 2. **vliv MO na spotřebitelské možnosti země:** země mohou spotřebovávat jinou kombinaci statků sýr a víno, než jakou vyrábějí

Rozšíření spotřebních možností

(a) Home

(b) Foreign

Omyly v chápání komparativní výhody

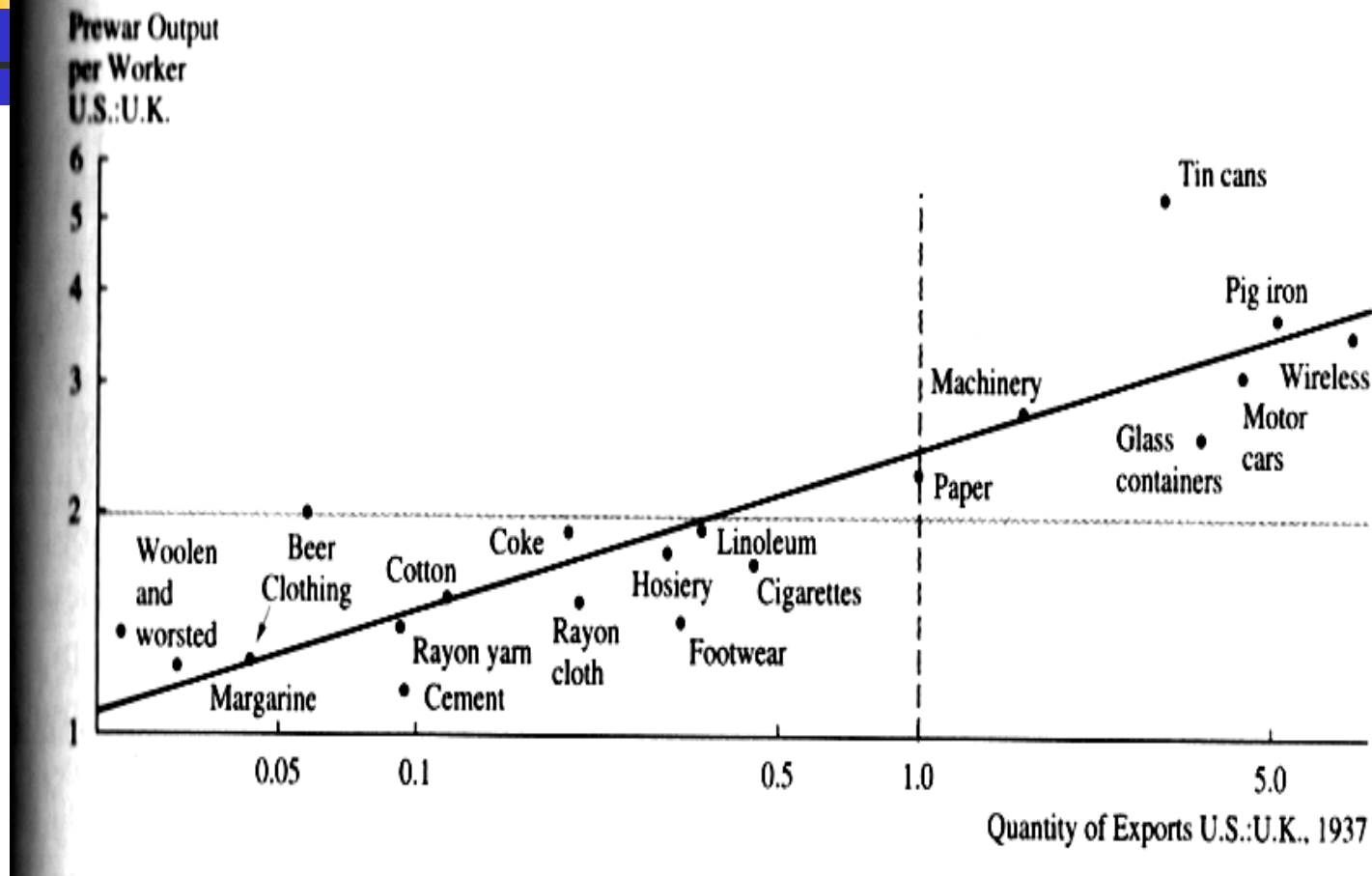
1. **Produktivita a konkurenceschopnost:** Svobodný obchod je přínosný jen, pokud je země silná, aby mohla odolávat zahraniční konkurenci
2. **Chudá pracovní síla:** zahraniční konkurence založená na levné pracovní síle je nespravedlivá a poškozuje jiné země
3. **„Vykořisťování“ zemí s nízkými mzdami:** MO ohrožuje pracovníky ze zemí s nízkými mzdami

Rozšíření modelu

- **Rozšíření:** zavedení přepravních nákladů, rozšíření množství výrobků, zavedení neobchodovatelných statků
- **Specializace není extrémní,** jak model předpokládá- důvody:
 - existuje více než 1 VF
 - ochrana domácích odvětví
 - přepravní náklady

Produktivita – vývoz

Empirické ověření modelu

- **Potvrzení**, ale:

- předpokládá extrémní stupeň specializace
- uvažuje pouze přínos pro zemi jako celek
- nebere v úvahu MO s VF
- nebere v úvahu roli úspor z rozsahu jako faktor vzniku obchodu
- nebere v úvahu roli úspor z rozsahu
- nevysvětluje příčiny rozdílů v produktivitě
- statický model

Omezení vypovídací schopnosti

- Výchozí předpoklady (ignoruje ost.VF, cla, přepravní podmínky...)
- Nelze zjistit ceny v autarkii
- Země neprodukovaly zboží, kde mají komparativní nevýhodu

X začleňování CPE do světového obchodu

Komparativní výhody ČR, SR

CEE country	HS4	Description	Category	Share 1998	Share 1993
Czech Republic	8544	Insulated wire/cable and electric conductors	2	2.4	1.0
	8703	Motor vehicles for transporting persons	4	10.1	4.1*
	8708	Parts and accessories of motor vehicles	4	4.9	1.0*
	9401	Seats and parts for aircraft seats, car seats	4	2.5	1.4
	8536	Electrical apparatus for electrical circuits	N/A	2.1	0.8
Slovakia	8544	Insulated wire, cable etc.; optic fibre cable	2	5.0	1.3
	6203	Men's or boys' suits, jackets, trousers etc.	3	2.7	4.3
	8703	Motor vehicles for transporting persons	4	26.7	1.6*
	8708	Parts and accessories of motor vehicles	4	4.2	0.4*
	7601	Unwrought aluminium	4	2.3	0.2*
	7208	Flat-rolled products of iron or non-alloy steel	4	2.3	3.9

Závěry

- Země má KV při výrobě takového statku, kde jsou náklady obětované příležitosti výroby tohoto statku vyjádřené v jednotkách jiného statku nižší než v zahraničí.
- Pokud se země specializují dle svých KV, pak všechny mohou z obchodu získat (zvětší se světový hospodářský koláč)

2. Model specifických faktorů

- Samuelson, Jones
- Nerovnoměrné rozdělení příjmů z MO
- **Příčiny:**
 1. Nutný čas a finance pro přesun VF
 2. Rozdílná D po VF

Předpoklady modelu

- 2 statky
- 3 VF - mobilní (L) a specifické (K, půda)
= ty mohou být využity jen při výrobě jediného druhu statku
- DOKO

Závěry

- MO přináší zisk VF, který je specifický pro EX.odvětví zemí, ale poškozují VF specifický pro odvětví, která musí konkurovat IM
- Mobilní VF: ?
- Poražení: informování, organizování = vliv na obchodní politiku země

3. Heckscher – Ohlinův model

- Teorie podílu faktorů
- Vysvětluje roli odlišného vybavení VF v MO
- Komparativní výhoda ovlivněna vztahem mezi relativní národní vybaveností VF a technologií

Předpoklady modelu

- 2 statky
- 2 VF ve fixním množství
- VF dokonale mobilní uvnitř země
- DOKO
- Statky se liší v intenzitě využívání VF

Závěry

- Země, která má velkou zásobu určitého VF bude vyrábět relativně větší množství statku, jehož výroba je náročná na tento hojný VF
- Vyrovnávání cen VF
- Leontiefův paradox

Teorémy

- = dokázaná, logicky propojená tvrzení
- **Jevons**: zákon jediné ceny
- **Hecksher-Ohlin**: komparativní výhoda u výroby využívající hojnější VF
- **Rybczynski**: růst S VF → růst výroby využívající daný VF
- **Stopler-Samuelson**: růst P statku → růst P VF využívaného při výrobě
- **Vyrovnávání cen VF**

4. Standardní model obchodu

- Zobecnění předchozích modelů
- 4 vztahy:
 1. vztah mezi hranicí výrobních možností a křivkou relativní nabídky
 2. vztah mezi relativní cenou a relativní poptávkou
 3. vztah relativní nabídky a relativní poptávky
 4. vliv směnných relací na národní bohatství země

Pro dnešek vše 😊